

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Fontys Hogescholen
T.a.v. het College van Bestuur
Postbus 347
5600 AH EINDHOVEN

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
IPC 2250

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Datum **11 JUNI 2013**
Betreft beslissing macrodoelmatigheidsaanvraag hbo-masteropleiding
Choreografie

Onze referentie
507445

Uw brief van
29 november 2012

Uw referentie
1654/JZ/2012/pvg

Bijlagen
1

Geacht College,

Met uw brief van 29 november 2012, hebt u mij uw voornemen voorgelegd om de hbo-masteropleiding 'Choreografie' als bekostigde opleiding in Tilburg te verzorgen. Op 30 januari 2013 hebt u op verzoek van de CDHO uw aanvraag gecompleteerd met aanvullende gegevens.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 26 februari 2013, kenmerk 2012/036, negatief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2009 (hierna: Beleidsregel), heb ik besloten niet in te stemmen met uw voornemen om de hbo-masteropleiding 'Choreografie' als bekostigde opleiding in Tilburg te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 7.3a van de WHW. Voorts is de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 17 juni 2009 leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

De CDHO heeft geconcludeerd dat uw aanvraag niet voldoet aan de voorwaarden genoemd in artikel 4.1, eerste lid, onder a, en d van de Beleidsregel en evenmin aan de voorwaarden genoemd in artikel 4.2 onder b en c en dat uw aanvraag daarom niet kan worden gehonoreerd. Ik volg de CDHO hierin en verwijs voor de motivering in de eerste plaats naar haar advies. Anders dan de CDHO ben ik van oordeel dat evenmin is voldaan aan de voorwaarde genoemd in artikel 4.1, eerste lid, onder b van de Beleidsregel. Het onderhavige voornemen van Fontys is weliswaar in lijn met het sectorplan op het onderdeel dat er meer ruimte moet komen voor de top door onder meer het masteraanbod te versterken en hiermee

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Onze referentie

507445

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

substantieel bij te dragen aan de kwaliteit van de creatieve sectoren en de innovatie daarvan. Het doel van het sectorplan is ook dat de hogescholen in onderlinge afstemming tot een volwaardig palet van praktijkgerichte, specialistische masteropleidingen in alle creatieve disciplines komen vanuit de gehele sector. In de houtkoolschets zijn al afspraken gemaakt voor de disciplines muziek, autonome beeldende kunst en vormgeving. Maar voor de discipline dans zijn deze nadere afspraken er nog niet. Deze worden in de zomer van 2013 verwacht. Bedoeling van deze nadere afspraken is om te voorkomen dat versterking van het masteraanbod leidt tot verdere versnippering daarvan en te bewerkstelligen dat het aanbod wordt afgestemd op het zeer beperkte arbeidsmarktperspectief (zie het advies van de CDHO onder artikel 4.1, eerste lid, onder b van de Beleidsregel). Op dit moment kan daarom nog niet worden geconstateerd dat met het onderhavige initiatief wordt tegemoet gekomen aan een door de Rijksoverheid erkende behoefte.

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de CDHO, de NVAO, de Vereniging Hogescholen, de IvHO en aan de Dienst Uitvoering Onderwijs (Groningen).

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

drs. R. Minnee

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. dr. J. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies

Geachte mevrouw Bussemaker,

Op 29 november 2012 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van Fontys Hogescholen om de hbo master Choreografie als bekostigde opleiding te verzorgen te Tilburg. Bij brief van 12 december 2012 respectievelijk 14 januari 2013 heeft de commissie aanvullende informatie opgevraagd. Na ontvangst van de gevraagde informatie op 30 januari 2013 heeft de commissie de aanvraag wederom in behandeling genomen. Hierbij brengt de commissie haar advies uit over dit voornemen.

datum

26 februari 2013

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om negatief te besluiten op het verzoek van Fontys Hogescholen om de hbo master Choreografie als bekostigde opleiding in Tilburg te verzorgen.

onderwerp

nieuwe hbo-master
Fontys Hogescholen
Master Choreografie
Tilburg

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 7.3a van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 17 juni 2009, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

ons kenmerk

2012/036

bijlage

beoordelingskader

Omschrijving van de opleiding

De opleiding Choreografie kent een educatieve inslag. De opleiding focust op danseducatie met o.a. toepassingen in de amateurkunst, community art en dans voor jongeren en kinderen. Het onderscheid ten opzichte van de bestaande opleidingen zit naar het oordeel van de aanvrager vooral in de diversifiëring van de beroepspraktijk. De masteropleiding is oorspronkelijk ontwikkeld samen met de Britse Leeds University. Dit heeft geleid tot een sterk theoretische basis met als doel de deelnemers mondiger te maken in het verdedigen van hun artistieke praktijk.

Aanvrager doet een beroep op voorwaarden a, b en c van artikel 4.2 lid 1 van de Beleidsregel. Voor wat betreft artikel 4.1 wordt een beroep gedaan op voorwaarde a, b, d en e van artikel 4.1 lid 1 van de Beleidsregel.

Motivering

De aanvraag voldoet niet aan voorwaarde a en d van artikel 4.1 lid 1 en voorwaarde b en c van artikel 4.2 van de Beleidsregel.

Beoordeling artikel 4.1 lid 1 a

De commissie is van oordeel dat niet gesteld kan worden dat het beroep choreograaf een nieuw beroep is. Een inhoudelijke focus op danseducatie, amateurkunst, community arts en dans voor jongeren en kinderen maakt dit niet anders. Evenmin is naar het oordeel van de commissie sprake van een grensverleggende innovatie. De aanvraag voldoet niet aan voorwaarde a van de Beleidsregel.

pagina 2 van 5 **Beoordeling artikel 4.1 lid 1 onder b**

De commissie constateert dat het voornemen aansluit bij het door de Minister erkende Sectorplan Kunstvakonderwijs en de inhoudelijke verdieping en de Houtskoolschets die de Minister nadien aan de Tweede Kamer heeft gezonden. Voorts constateert de commissie dat de opleiding aansluit bij de topsector Creatieve Industries. De Staatssecretaris van OCW zet in zijn brief aan de Tweede Kamer d.d. juni 2012 in op uitbouw van het masteraanbod in de kunsten. Tegelijkertijd zijn op landelijk en op instellingsniveau afspraken gemaakt over reductie van instroom in het bachelor aanbod. Voor Fontys houdt dit in dat een forse instroomreductie van bachelorstudenten Dans is overeengekomen.

De commissie is van oordeel dat het streven naar excellentie en het opleiden van breed inzetbare kunstenaars goed past binnen de verwachtingen die de Rijksoverheid heeft van de Kunstensector. Voorts is van belang dat dit initiatief is opgenomen in de uitwerking van het sectorplan Kunstvakonderwijs door de vier hogescholen in de regio Zuid-Nederland (Design Academy Eindhoven, Fontys, Hogeschool Zuyd, Avans) in het Sectorplan Zuid (april 2012). Dit plan zet in op meer brede masters met differentiatiemogelijkheden i.p.v. zeer specialistische masters. Nieuwe initiatieven komen niet tot stand voordat zij in het gezamenlijke KUO Zuid overleg zijn besproken. De commissie is van oordeel dat het voornemen aansluit bij de behoefte van de Rijksoverheid. Het voornemen voldoet aan voorwaarde b van de Beleidsregel.

Beoordeling artikel 4.1 lid 1 onder d

Het instroomverloop binnen de initiële en postinitiële masteropleidingen Choreografie kan inzichtelijk gemaakt worden op basis van onderstaande tabel:

Instelling	Soort opleiding	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Codarts	Initieel (voortgezet)	3							
AHK	Initieel (voortgezet)	3		4		4	3	3	
Artez	Initieel (voortgezet)	1		3		3		4	
Fontys	Postinitieel		7		10				12

De instroom wordt bij de bekostigde hogescholen gereguleerd middels instellingsfixi. De AHK geeft aan dat zij per jaar tussen de 6 en 10 studenten toe kan laten. Voor Artez geldt dat eens in de twee jaren (cohort) 3 a 4 studenten worden uitgekozen. Fontys heeft kenbaar gemaakt na een strenge selectie onder ca. 34 geïnteresseerden 10 tot 12 studenten over te houden. Dit aantal is conform de afspraak van de zuidelijke hogescholen om geen masteropleidingen te starten met een instroom lager dan 10 studenten. Gelet op de zeer geringe instroom in bovengenoemde opleidingen acht de commissie het, vanuit het oogpunt van doelmatigheid, verstandig dat de hogescholen meer en intensiever samenwerken in plaats van het (bekostigde) onderwijsaanbod uit te breiden.

De commissie is van oordeel dat de behoefte aan choreografen op de arbeidsmarkt niet is aangetoond. Er is geen kwantitatieve onderbouwing geleverd van de behoefte aan choreografen op de arbeidsmarkt. Ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte heeft de aanvrager enquêtes afgenomen onder een (select) aantal dansgroepen, dansateliers, danslabs, kunstencentra, productiehuizen, theaters, alumni en consultants. De respondenten zien meerwaarde in deze opleiding. De enquêtes geven echter geen inzicht in het aantal choreografen dat benodigd is op de arbeidsmarkt.

De commissie heeft de reacties in het kader van het wettelijk afstemmingsoverleg in haar beoordeling betrokken. De aanvrager heeft afgestemd met de drie huidige licentiehouders van een hbo master Choreografie. De AHK en Artez hebben een verklaring van geen bezwaar overgelegd. De AHK wijst in dit kader op het onderscheid in gekozen profiel van de opleiding. Codarts heeft bezwaar aangetekend tegen dit initiatief. Zij stelt dat "in Nederland op dit moment geen ruimte is voor uitbreiding van het bestaande aanbod, ondanks het feit dat Fontys zich op een andere arbeidsmarkt richt." Codarts heeft de opleiding zelf na 2004

pagina 3 van 5 niet meer aangeboden. De commissie constateert dat de vier grote gesubsidieerde topgezelschappen in Nederland ook een belangrijke bijdrage leveren aan talentontwikkeling door zelf op te leiden. Zo bleek uit de reactie van een van de vier Nederlandse topgezelschappen (enquête door aanvrager uitgevoerd in 2012) dat de ontwikkeling van jong talent op het gebied van choreografie in eerste instantie uit eigen gelederen komt omdat ze de "taal" van het gezelschap kennen en via hun workshops als talent boven komen drijven. In zoverre is duidelijk dat de Nederlandse topchoreografen niet alleen door de hogescholen worden opgeleid. Hoe groot de totale landelijke behoefte op de arbeidsmarkt is en hoe groot het deel van de arbeidsmarkt is dat door de aanvrager wordt bediend is niet met cijfermateriaal inzichtelijk gemaakt. De aanvraag voldoet niet aan voorwaarde d van de Beleidsregel.

Beoordeling artikel 4.1 lid 1 onder e

De commissie is van oordeel dat de inbedding van de opleiding in de (regionale) kennisinfrastructuur in voldoende mate is verzekerd. In het kader van doorlopende leerlijnen is deze master een verdieping van de bacheloropleiding dans en de bacheloropleiding docent dans. De opleiding beschikt over samenwerkingsverbanden in binnen- en buitenland. In internationaal verband is de opleiding ingebed binnen het Europees Dansnetwerk (European League of Institutes of the Arts). Er zijn een tweetal lectoren bij de opleiding betrokken en er is betrokkenheid bij Europees onderzoek samen met andere onderwijsinstellingen in Nederland en Vlaanderen. De aanvraag voldoet aan voorwaarde e van de Beleidsregel.

Beoordeling voorwaarde b artikel 4.2

De aanvrager heeft naar het oordeel van de commissie niet aangetoond dat het hier gaat om een opleiding waarvoor geen of onvoldoende bereidheid in de samenleving bestaat om daarin te investeren en die zonder overheidsfinanciering niet wordt aangeboden of waarvan zonder overheidsfinanciering onvoldoende gebruik wordt gemaakt. Volgens staand beleid dienen instellingen op dit punt onderzoeken of rapporten met geobjectieerde en controleerbare gegevens aan te leveren waaruit dergelijke conclusies kunnen worden getrokken. Ter onderbouwing hebben aanvragers enquêtes afgenomen onder een select aantal respondenten. Uit de enquêtes werd duidelijk dat het afnemend veld in het verleden financieel niet heeft bijgedragen aan de opleiding en dat ook niet in de toekomst zal doen. De aanvrager heeft strikt genomen echter niet aangetoond dat het werkveld niet kan bijdragen aan de opleiding. Op welke wijze de opleiding in het verleden wel is gefinancierd blijft bovendien in het midden.

Uit de enquêtes kwam naar voren dat de overgrote meerderheid van de studenten over onvoldoende financiële bronnen beschikt om deze studie te volgen. De doelgroep van de opleiding bestaat uit dansers en choreografen die werkzaam zijn in de danspraktijk. Uit de enquêtes bleek dat zij doorgaans lage inkomsten genereren en hierdoor niet over de middelen beschikken om een kostbare opleiding zelf te financieren. Voorts wordt door enkele respondenten opgemerkt dat een onbekostigde choreografie opleiding slechts door een enkele student die over voldoende privaat geld beschikt zou kunnen worden gevolgd. De commissie heeft geconstateerd dat de opleiding sinds 2005 drie keer als postinitiële opleiding is aangeboden met respectievelijk 7, 10 en 12 studenten. De enkele constatering dat het voortzetten van een onbekostigde opleiding voor 12 studenten financieel niet haalbaar is, is naar het oordeel van de commissie onvoldoende gestaafd. De aanvrager heeft geen inzage verleend in financiële documenten, waaruit geconcludeerd kan worden dat de opleiding niet meer kan worden aangeboden. De instroomhistorie laat zien dat er in het verleden zonder overheidsfinanciering voldoende gebruik werd gemaakt van de opleiding. Het voornemen luidt dan om ook met overheidsfinanciering eenzelfde aantal choreografen te blijven opleiden. De commissie is van mening dat de aanvrager niet heeft aangetoond waarom overheidsfinanciering noodzakelijk zou zijn.

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

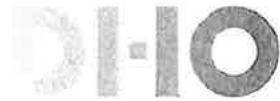
pagina 4 van 5 **Beoordeling voorwaarde c artikel 4.2**

In het kader van voorwaarde c moet de arbeidsmarktbehoefte en de behoefte van het afnemend beroepenveld objectief vaststelbaar en aannemelijk worden gemaakt. Bij de beoordeling van voorwaarde d van artikel 4.1 constateerde de commissie reeds dat de arbeidsmarktbehoefte niet is aangetoond. Voor voorwaarde c is een zwaardere arbeidsmarktoets van toepassing. De verwachting van enkele respondenten dat de opleiding kansen biedt aan choreografen om internationaal voor een brede arbeidsmarkt werkzaam te zijn wordt niet geobjectiveerd. Er is immers geen objectieve informatie beschikbaar die inzicht geeft in de behoefte aan choreografen op de arbeidsmarkt en de vraag beantwoordt of er sprake is van werkloosheid, zo ja in welke mate. Om te constateren dat een uitbreiding van de arbeidsmarktpopulatie aan choreografen noodzakelijk is zal in ieder geval moeten worden aangetoond dat de vraag naar choreografen binnen de podiumkunsten het aanbod overtreft. De commissie heeft hiervoor alleen contra-indicaties aangetroffen. Uit de sectoranalyse Podiumkunsten van de Raad voor Cultuur blijkt dat de programmeringsbudgetten van schouwburgen afnemen, hetgeen leidt tot een krappere wordende markt. De commissie is van oordeel dat de aanvraag niet voldoet aan voorwaarde c van de Beleidsregel.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om negatief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De vicevoorzitter van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs,

mw. mr. R.G.K. Voss

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 5 van 5 **Beoordelingskader**

De wettelijke grondslag voor het advies is gelegen in artikel 7.3a van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (Wet). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 17 juni 2009, verder te noemen: de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend.

Op grond van artikel 4.2 van de Beleidsregel wordt een hbo-masteropleiding als initieel aangemerkt, indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a. de opleiding voldoet aan de voorwaarden genoemd in artikel 4.1 lid 1 van de Beleidsregel;
- b. het gaat om een opleiding waarvoor aantoonbaar geen of onvoldoende bereidheid in de samenleving bestaat om daarin te investeren en die zonder overheidsfinanciering niet wordt aangeboden of waarvan zonder overheidsfinanciering onvoldoende gebruik wordt gemaakt en
- c. de behoefte op de arbeidsmarkt en de behoefte van het afnemend beroepenveld zijn ten genoegen van de Minister objectief vaststelbaar en aannemelijk gemaakt.

Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4.1 lid 1 van de Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen ten minste voldoet aan één van de voorwaarden a, b of c en tevens aan de beide voorwaarden d en e.

Volgens voorwaarde a draagt de opleiding aantoonbaar bij aan de verdere ontwikkeling van de Nederlandse kennissamenleving doordat de opleiding tegemoet komt aan een door de Minister erkende behoefte aan nieuwe beroepen of aan door de Minister noodzakelijk geachte nieuwe ontwikkelingen, waaronder wetenschappelijke ontwikkelingen in innovatieve sectoren.

Volgens voorwaarde b draagt de opleiding aantoonbaar bij aan een andere dan onder a genoemde en door de Minister erkende behoefte op terreinen, waarvoor de Rijksoverheid een bijzondere verantwoordelijkheid op stelselniveau draagt.

Volgens voorwaarde c wordt de opleiding gevestigd in een landsdeel waarover bestuurlijke afspraken met de Minister zijn gemaakt om de kennisinfrastructuur aldaar te versterken, om daarmee gebiedsspecifieke knelpunten en achterstandssituaties te verminderen.

Op grond van voorwaarde d mag realisering van een opleiding op langere termijn niet leiden tot substantieel nadelige effecten, of indien aan voorwaarde c is voldaan tot bovenmatig nadelige effecten, voor de benutting van de bestaande capaciteit en infrastructuur op het desbetreffende onderwijs- en onderzoeksterrein.

Volgens voorwaarde e is de inbedding van de opleiding in de (regionale) kennisinfrastructuur voldoende verzekerd.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de directeur Hoger Onderwijs & Studiefinanciering
drs. R. Minnée
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte heer Minnée,

datum Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs
26 februari 2013 inzake de hbo master Choreografie van Fontys Hogescholen te Tilburg.

onderwerp Ik verzoek u mij een afschrift van uw besluit toe te zenden.
advies nieuwe opleiding
hbo master Choreografie
Fontys Hogescholen
Tilburg

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

ons kenmerk Met vriendelijke groet,
2012/036

De vicevoorzitter van de CDHO,

bijlagen
advies CDHO

Mw. mr. R.G.K. Voss

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. dr. J. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies

Geachte mevrouw Bussemaker,

Op 29 november 2012 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van Fontys Hogescholen om de hbo master Choreografie als bekostigde opleiding te verzorgen te Tilburg. Bij brief van 12 december 2012 respectievelijk 14 januari 2013 heeft de commissie aanvullende informatie opgevraagd. Na ontvangst van de gevraagde informatie op 30 januari 2013 heeft de commissie de aanvraag wederom in behandeling genomen. Hierbij brengt de commissie haar advies uit over dit voornemen.

datum

26 februari 2013

onderwerp

nieuwe hbo-master
Fontys Hogescholen
Master Choreografie
Tilburg

ons kenmerk

2012/036

bijlage

beoordelingskader

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om negatief te besluiten op het verzoek van Fontys Hogescholen om de hbo master Choreografie als bekostigde opleiding in Tilburg te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 7.3a van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 17 juni 2009, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de opleiding

De opleiding Choreografie kent een educatieve inslag. De opleiding focust op danseducatie met o.a. toepassingen in de amateurkunst, community art en dans voor jongeren en kinderen. Het onderscheid ten opzichte van de bestaande opleidingen zit naar het oordeel van de aanvrager vooral in de diversifiëring van de beroepspraktijk. De masteropleiding is oorspronkelijk ontwikkeld samen met de Britse Leeds University. Dit heeft geleid tot een sterk theoretische basis met als doel de deelnemers mondiger te maken in het verdedigen van hun artistieke praktijk.

Aanvrager doet een beroep op voorwaarden a, b en c van artikel 4.2 lid 1 van de Beleidsregel. Voor wat betreft artikel 4.1 wordt een beroep gedaan op voorwaarde a, b, d en e van artikel 4.1 lid 1 van de Beleidsregel.

Motivering

De aanvraag voldoet niet aan voorwaarde a en d van artikel 4.1 lid 1 en voorwaarde b en c van artikel 4.2 van de Beleidsregel.

Beoordeling artikel 4.1 lid 1 a

De commissie is van oordeel dat niet gesteld kan worden dat het beroep choreograaf een nieuw beroep is. Een inhoudelijke focus op danseducatie, amateurkunst, community arts en dans voor jongeren en kinderen maakt dit niet anders. Evenmin is naar het oordeel van de commissie sprake van een grensverleggende innovatie. De aanvraag voldoet niet aan voorwaarde a van de Beleidsregel.

De commissie constateert dat het voornemen aansluit bij het door de Minister erkende Sectorplan Kunstvakonderwijs en de inhoudelijke verdieping en de Houtskoolschets die de Minister nadien aan de Tweede Kamer heeft gezonden. Voorts constateert de commissie dat de opleiding aansluit bij de topsector Creatieve Industries. De Staatssecretaris van OCW zet in zijn brief aan de Tweede Kamer d.d. juni 2012 in op uitbouw van het masteraanbod in de kunsten. Tegelijkertijd zijn op landelijk en op instellingsniveau afspraken gemaakt over reductie van instroom in het bachelor aanbod. Voor Fontys houdt dit in dat een forse instroomreductie van bachelorstudenten Dans is overeengekomen.

De commissie is van oordeel dat het streven naar excellentie en het opleiden van breed inzetbare kunstenaars goed past binnen de verwachtingen die de Rijksoverheid heeft van de Kunstensector. Voorts is van belang dat dit initiatief is opgenomen in de uitwerking van het sectorplan Kunstvakonderwijs door de vier hogescholen in de regio Zuid-Nederland (Design Academy Eindhoven, Fontys, Hogeschool Zuyd, Avans) in het Sectorplan Zuid (april 2012). Dit plan zet in op meer brede masters met differentiatiemogelijkheden i.p.v. zeer specialistische masters. Nieuwe initiatieven komen niet tot stand voordat zij in het gezamenlijke KUO Zuid overleg zijn besproken. De commissie is van oordeel dat het voornemen aansluit bij de behoefte van de Rijksoverheid. Het voornemen voldoet aan voorwaarde b van de Beleidsregel.

Beoordeling artikel 4.1 lid 1 onder d

Het instroomverloop binnen de initiële en postinitiële masteropleidingen Choreografie kan inzichtelijk gemaakt worden op basis van onderstaande tabel:

Instelling	Soort opleiding	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Codarts	Initieel (voortgezet)	3							
AHK	Initieel (voortgezet)	3		4		4	3	3	
Artez	Initieel (voortgezet)	1		3		3		4	
Fontys	Postinitieel		7		10				12

De instroom wordt bij de bekostigde hogescholen gereguleerd middels instellingsfixi. De AHK geeft aan dat zij per jaar tussen de 6 en 10 studenten toe kan laten. Voor Artéz geldt dat eens in de twee jaren (cohort) 3 a 4 studenten worden uitgekozen. Fontys heeft kenbaar gemaakt na een strenge selectie onder ca. 34 geïnteresseerden 10 tot 12 studenten over te houden. Dit aantal is conform de afspraak van de zuidelijke hogescholen om geen masteropleidingen te starten met een instroom lager dan 10 studenten. Gelet op de zeer geringe instroom in bovengenoemde opleidingen acht de commissie het, vanuit het oogpunt van doelmatigheid, verstandig dat de hogescholen meer en intensiever samenwerken in plaats van het (bekostigde) onderwijsaanbod uit te breiden.

De commissie is van oordeel dat de behoefte aan choreografen op de arbeidsmarkt niet is aangetoond. Er is geen kwantitatieve onderbouwing geleverd van de behoefte aan choreografen op de arbeidsmarkt. Ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte heeft de aanvrager enquêtes afgenomen onder een (select) aantal dansgroepen, dansateliers, danslabs, kunstencentra, productiehuisen, theaters, alumni en consultants. De respondenten zien meerwaarde in deze opleiding. De enquêtes geven echter geen inzicht in het aantal choreografen dat benodigd is op de arbeidsmarkt.

De commissie heeft de reacties in het kader van het wettelijk afstemmingsoverleg in haar beoordeling betrokken. De aanvrager heeft afgestemd met de drie huidige licentiehouders van een hbo master Choreografie. De AHK en Artéz hebben een verklaring van geen bezwaar overgelegd. De AHK wijst in dit kader op het onderscheid in gekozen profiel van de opleiding. Codarts heeft bezwaar aangetekend tegen dit initiatief. Zij stelt dat "in Nederland op dit moment geen ruimte is voor uitbreiding van het bestaande aanbod, ondanks het feit dat Fontys zich op een andere arbeidsmarkt richt." Codarts heeft de opleiding zelf na 2004

pagina 3 van 5 niet meer aangeboden. De commissie constateert dat de vier grote gesubsidieerde topgezelschappen in Nederland ook een belangrijke bijdrage leveren aan talentontwikkeling door zelf op te leiden. Zo bleek uit de reactie van een van de vier Nederlandse topgezelschappen (enquête door aanvrager uitgevoerd in 2012) dat de ontwikkeling van jong talent op het gebied van choreografie in eerste instantie uit eigen gelederen komt omdat ze de "taal" van het gezelschap kennen en via hun workshops als talent boven komen drijven. In zoverre is duidelijk dat de Nederlandse topchoreografen niet alleen door de hogescholen worden opgeleid. Hoe groot de totale landelijke behoefte op de arbeidsmarkt is en hoe groot het deel van de arbeidsmarkt is dat door de aanvrager wordt bediend is niet met cijfermateriaal inzichtelijk gemaakt. De aanvraag voldoet niet aan voorwaarde d van de Beleidsregel.

Beoordeling artikel 4.1 lid 1 onder e

De commissie is van oordeel dat de inbedding van de opleiding in de (regionale) kennisinfrastructuur in voldoende mate is verzekerd. In het kader van doorlopende leerlijnen is deze master een verdieping van de bacheloropleiding dans en de bacheloropleiding docent dans. De opleiding beschikt over samenwerkingsverbanden in binnen- en buitenland. In internationaal verband is de opleiding ingebed binnen het Europees Dansnetwerk (European League of Institutes of the Arts). Er zijn een tweetal lectoren bij de opleiding betrokken en er is betrokkenheid bij Europees onderzoek samen met andere onderwijsinstellingen in Nederland en Vlaanderen. De aanvraag voldoet aan voorwaarde e van de Beleidsregel.

Beoordeling voorwaarde b artikel 4.2

De aanvrager heeft naar het oordeel van de commissie niet aangetoond dat het hier gaat om een opleiding waarvoor geen of onvoldoende bereidheid in de samenleving bestaat om daarin te investeren en die zonder overheidsfinanciering niet wordt aangeboden of waarvan zonder overheidsfinanciering onvoldoende gebruik wordt gemaakt. Volgens staand beleid dienen instellingen op dit punt onderzoeken of rapporten met geobjectieerde en controleerbare gegevens aan te leveren waaruit dergelijke conclusies kunnen worden getrokken. Ter onderbouwing hebben aanvragers enquêtes afgenomen onder een select aantal respondenten. Uit de enquêtes werd duidelijk dat het afnemend veld in het verleden financieel niet heeft bijgedragen aan de opleiding en dat ook niet in de toekomst zal doen. De aanvrager heeft strikt genomen echter niet aangetoond dat het werkveld niet kan bijdragen aan de opleiding. Op welke wijze de opleiding in het verleden wel is gefinancierd blijft bovendien in het midden.

Uit de enquêtes kwam naar voren dat de overgrote meerderheid van de studenten over onvoldoende financiële bronnen beschikt om deze studie te volgen. De doelgroep van de opleiding bestaat uit dansers en choreografen die werkzaam zijn in de danspraktijk. Uit de enquêtes bleek dat zij doorgaans lage inkomsten genereren en hierdoor niet over de middelen beschikken om een kostbare opleiding zelf te financieren. Voorts wordt door enkele respondenten opgemerkt dat een onbekostigde choreografie opleiding slechts door een enkele student die over voldoende privaat geld beschikt zou kunnen worden gevolgd. De commissie heeft geconstateerd dat de opleiding sinds 2005 drie keer als postinitiële opleiding is aangeboden met respectievelijk 7, 10 en 12 studenten. De enkele constatering dat het voortzetten van een onbekostigde opleiding voor 12 studenten financieel niet haalbaar is, is naar het oordeel van de commissie onvoldoende gestaafd. De aanvrager heeft geen inzage verleend in financiële documenten, waaruit geconcludeerd kan worden dat de opleiding niet meer kan worden aangeboden. De instroomhistorie laat zien dat er in het verleden zonder overheidsfinanciering voldoende gebruik werd gemaakt van de opleiding. Het voornemen luidt dan om ook met overheidsfinanciering eenzelfde aantal choreografen te blijven opleiden. De commissie is van mening dat de aanvrager niet heeft aangetoond waarom overheidsfinanciering noodzakelijk zou zijn.

pagina 4 van 5 **Beoordeling voorwaarde c artikel 4.2**

In het kader van voorwaarde c moet de arbeidsmarktbehoefte en de behoefte van het afnemend beroepenveld objectief vaststelbaar en aannemelijk worden gemaakt.

Bij de beoordeling van voorwaarde d van artikel 4.1 constateerde de commissie reeds dat de arbeidsmarktbehoefte niet is aangetoond. Voor voorwaarde c is een zwaardere arbeidsmarktoets van toepassing. De verwachting van enkele respondenten dat de opleiding kansen biedt aan choreografen om internationaal voor een brede arbeidsmarkt werkzaam te zijn wordt niet geobjectiveerd. Er is immers geen objectieve informatie beschikbaar die inzicht geeft in de behoefte aan choreografen op de arbeidsmarkt en de vraag beantwoordt of er sprake is van werkloosheid, zo ja in welke mate.

Om te constateren dat een uitbreiding van de arbeidsmarktpopulatie aan choreografen noodzakelijk is zal in ieder geval moeten worden aangetoond dat de vraag naar choreografen binnen de podiumkunsten het aanbod overtreft. De commissie heeft hiervoor alleen contra-indicaties aangetroffen. Uit de sectoranalyse Podiumkunsten van de Raad voor Cultuur blijkt dat de programmeringsbudgetten van schouwburgen afnemen, hetgeen leidt tot een krappere wordende markt. De commissie is van oordeel dat de aanvraag niet voldoet aan voorwaarde c van de Beleidsregel.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om negatief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De vicevoorzitter van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs,

mw. mr. R.G.K. Voss

pagina 5 van 5 **Beoordelingskader**

De wettelijke grondslag voor het advies is gelegen in artikel 7.3a van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 17 juni 2009, verder te noemen: de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend.

Op grond van artikel 4.2 van de Beleidsregel wordt een hbo-masteropleiding als initieel aangemerkt, indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a. de opleiding voldoet aan de voorwaarden genoemd in artikel 4.1 lid 1 van de Beleidsregel;
- b. het gaat om een opleiding waarvoor aantoonbaar geen of onvoldoende bereidheid in de samenleving bestaat om daarin te investeren en die zonder overheidsfinanciering niet wordt aangeboden of waarvan zonder overheidsfinanciering onvoldoende gebruik wordt gemaakt en
- c. de behoefte op de arbeidsmarkt en de behoefte van het afnemend beroepenveld zijn ten genoegen van de Minister objectief vaststelbaar en aannemelijk gemaakt.

Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4.1 lid 1 van de Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen ten minste voldoet aan één van de voorwaarden a, b of c en tevens aan de beide voorwaarden d en e.

Volgens voorwaarde a draagt de opleiding aantoonbaar bij aan de verdere ontwikkeling van de Nederlandse kennissamenleving doordat de opleiding tegemoet komt aan een door de Minister erkende behoefte aan nieuwe beroepen of aan door de Minister noodzakelijk geachte nieuwe ontwikkelingen, waaronder wetenschappelijke ontwikkelingen in innovatieve sectoren.

Volgens voorwaarde b draagt de opleiding aantoonbaar bij aan een andere dan onder a genoemde en door de Minister erkende behoefte op terreinen, waarvoor de Rijksoverheid een bijzondere verantwoordelijkheid op stelselniveau draagt.

Volgens voorwaarde c wordt de opleiding gevestigd in een landsdeel waarover bestuurlijke afspraken met de Minister zijn gemaakt om de kennisinfrastructuur aldaar te versterken, om daarmee gebiedsspecifieke knelpunten en achterstandssituaties te verminderen.

Op grond van voorwaarde d mag realisering van een opleiding op langere termijn niet leiden tot substantieel nadelige effecten, of indien aan voorwaarde c is voldaan tot bovenmatig nadelige effecten, voor de benutting van de bestaande capaciteit en infrastructuur op het desbetreffende onderwijs- en onderzoeksterrein.

Volgens voorwaarde e is de inbedding van de opleiding in de (regionale) kennisinfrastructuur voldoende verzekerd.